

1e Beeldvormende sessie begrotingsproces en strategische investeringsagenda

Gemeente Groningen

Programma

1. Begrotingsproces
2. Financiële ontwikkelingen landelijk
3. Financiële situatie Groningen
4. Strategische investeringsagenda
5. Vervolg & vragen

1. Begrotingsproces

- Raad in een vroeg stadium betrekken.
- Veel onzekerheden door landelijke ontwikkelingen.
- Komende maanden bepalen hoe te handelen (o.a. op basis van adviezen VNG).
- Voorjaarsdebat = richtinggevend.
- Dus geen investeringsbesluiten over grote projecten bij de voorjaarsbrief.
- Financiële vertaling in begroting 2025. Meer duidelijkheid geven over het moment van de te nemen investeringsbeslissingen.

1. Begrotingsproces

Voorlopige planning

1	1e beeldvormende sessie raad	20 maart 2024
2	2e beeldvormende sessie raad	10 april 2024
3	3e beeldvormende sessie raad	Tweede helft mei
4	4e beeldvormende sessie raad	Tweede helft juni
5	Voorjaarsdebat	17 juli 2024
6	Ontwerp begroting 2025 naar de raad	03 oktober 2024
7	Vragencaroussel	03-31 oktober 2024
8	Presentatie ontwerpbegroting 2025 raad	Uiterlijk 31 oktober 2024
9	Meningsvormende bijeenkomst raad	06 november 2024
10	Raadsbehandeling begroting 2025	13 november 2024

2. Financiële ontwikkelingen landelijk

Veel ontwikkelingen en de onzekerheid is groot.

- *Het financiële ravijn*
- *Systematiek (groei) gemeentefonds*
- *Verruiming belastinggebied*
- *Herijking gemeentefonds*

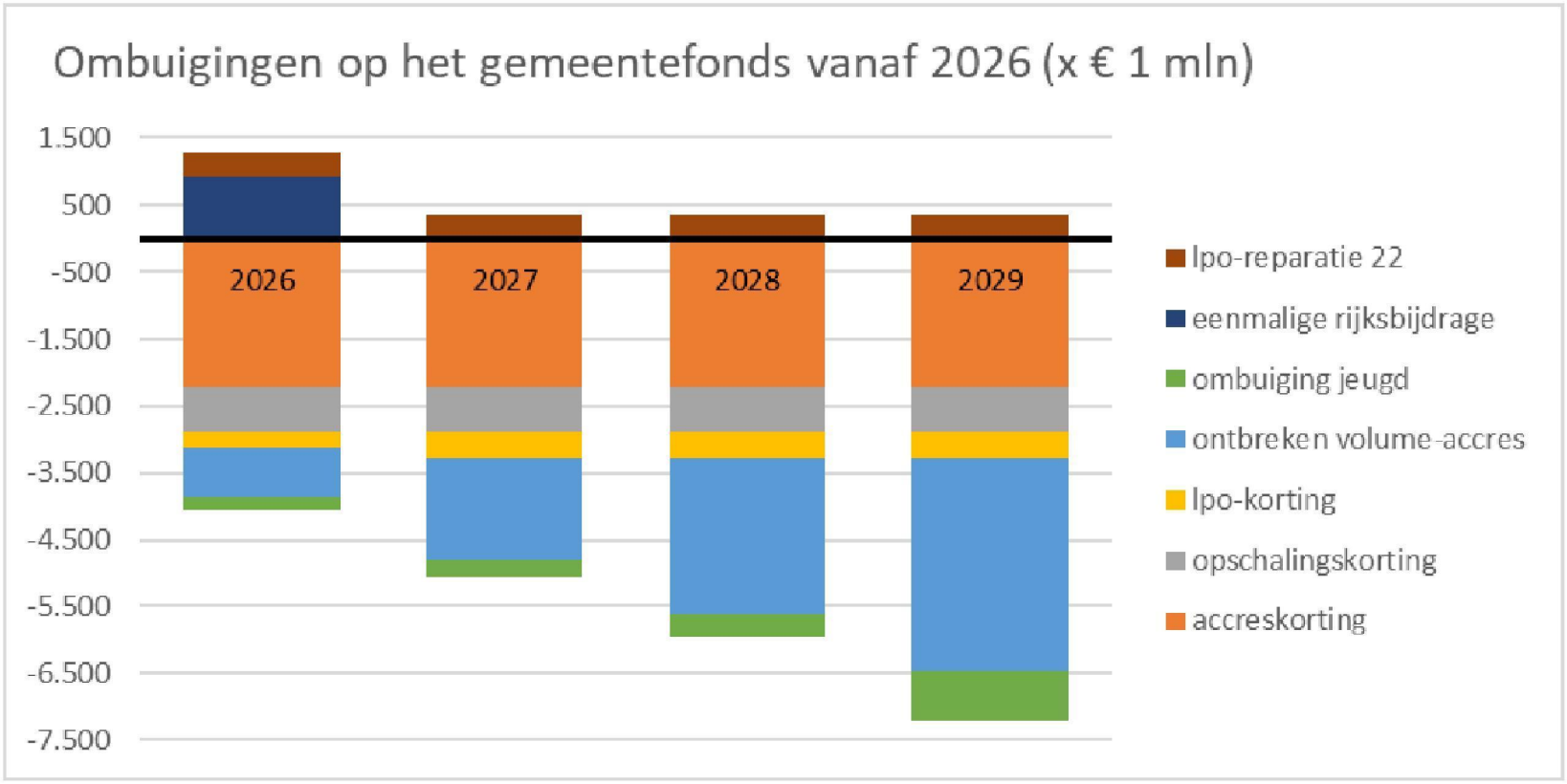
Het financiële ravijn

- Oorsprong Regeerakkoord 2021.
- Optelsom kortingen en bezuinigingen- €3 mld. vanaf 2026 (voor gemeente Groningen: circa €44 mln.)
- Opschalingskorting onderdeel van de €3 mld. (restant 675 mln.)
- Taken en middelen niet meer in balans.
- Grote gevolgen voor o.a. opgave wonen, energietransitie en bestaanszekerheid.
- Oplossing afhankelijk van nieuw kabinet. In april / mei wellicht besluit over opschalingskorting.

Het financiële ravijn

Optelsom kortingen en bezuinigingen

Het financiële ravijn

Toenemende zorgen

15:40

Enschedese wethouder over opvangen 'ravijnjaar': 'Het is momenteel heel stil in Den Haag'

INTERVIEW Wat betekent het dreigende 'ravijnjaar' voor gemeenten en hun inwoners? 'Die 900.000 extra woningen in 2030 zijn op deze manier niet haalbaar', zegt wethouder Financiën Marc Teutelink van Enschede.

Jasper Daams / vk
dinsdag 23 januari 2024 om 18:14

Marc Teutelink
beeld gemeente enschede

▸ ENSCHEDE

Gemeenten klagen wel vaker dat ze te weinig

AA nd.nl

22 ESSAY FINANCIEN

ESSAY

Grote zorgen rond gemeentefonds

Al sinds de presentatie van het regeerakkoord van het nu demissionaire kabinet, 15 december 2021, zijn er zorgen over het ravijn. De keuze om vanaf 2026 een greep uit de kas van het gemeentefonds te doen, leidde tot onrust. De VNG en gemeenten hebben de afgelopen jaren keer op keer de noodklok geluid. Wat moet gebeuren om bestaanszekerheid te bevorderen, woningen te bouwen en af te komen van fossiele brandstoffen, lukt niet als gemeenten onvoldoende middelen hebben om hun taken te verrichten. Leonard Geluk, algemeen directeur VNG, pleit voor een structurele oplossing voor de gemeentefinanciën.

11:28

Alle activiteit

Morgen behandelt de Tweede Kamer de begroting van BZK. Voor ons zijn de financiën van gemeenten en de enorme tekorten die oplopen tot 3 miljard waar we mee te maken krijgen, één van de belangrijkste onderwerpen die momenteel in de Kamer besproken worden. De ernst van de situatie wordt wat ons betreft niet weerspiegeld door de aandacht die het onderwerp nu krijgt in de media en politiek. Met een diverse groep lokale bestuurders met financiën in portefeuille schreven we onderstaande oproep in NRC.

Hester van Buren (Gemeente Amsterdam), Bob Vostermans (gemeente Beesel), Maes van Lanschot (Gemeente Eindhoven), Eltjo Dijkhuis (Gemeente het Hogeland), Hein Kuiken (Gemeente Leeuwarden), Tijs van Lierop (Gemeente Peel en Maas), Maarten Struijvenberg (Gemeente Rotterdam), Bert Nederveen (Gemeente Westerkwartier), Stephanie Onclin (Gemeente Zaanstad), Mirjam Wijnja (Gemeente Groningen)

https://lnkd.in/e64CbtFr

Opinie | Het zwembad? Jeugdzorg? Gemeente krijgt nog minder geld

nrc.nl • Leestijd: 3 min.

Home Mijn netwerk Plaatsen Meldingen Vacatures

Systematiek (groei) gemeentefonds

- Systeem groei gemeentefonds eenzijdig gewijzigd.
- “Trap-op Trap-af” vervangen door BBP systematiek.
- Gemeentefonds eerst gekoppeld aan rijksuitgaven.
- Nu gekoppeld aan de groei van de economie.
- Klinkt logisch (stabiliteit), maar bv zorgkosten groeien veel harder.
- Wettelijk verplichte taken.

Verruiming belastinggebied

- Was onderdeel van regeerakkoord 2021.
- Doel: Meer beleidsmatige en financiële armslag voor gemeenten.
- Haalbaarheid en uitvoerbaarheid staat ter discussie.
  - *Eerst financiële verhoudingen op orde.*
  - *Geen verhoging totale lastendruk (dus verschuiving).*
  - *Geen doel op zich, maar wel substantieel.*

Herijking gemeentefonds

- Waarom: Verdeling gemeentefonds sloot niet goed aan bij feitelijke kosten (vooral sociaal domein).
- Problematiek: Herverdelen van dezelfde koek leidt ertoe dat de één meer en de ander minder krijgt.
- Gemeente Groningen “voordeel” gemeente.
- Stand van zaken: Het herverdeeleffect is voorlopig gemaximeerd tot €7,50/inwoner in 2023 en €15,00/inwoner in zowel 2024 als 2025.
- Voor gemeente Groningen is het voordeel gemaximeerd: + €8,75 mln. per jaar (meegenomen in de begroting 2023).
- Vervolg wordt in 2025 bepaald.

Financiële ravijn

Wat er tot nu toe is gebeurd

- Actieve lobby door VNG en gemeente Groningen.
- Moties en amendementen VNG ledenvergadering.
- Begrotingsadvies VNG 2024 (2026 en 2027 realistisch tekort).
- Rapporten uitgebracht.
  - *Taskforce: "Taken en middelen en balans";*
  - *ROB: "Raamwerk voor toekomstbestendige financiële verhoudingen".*

Het gaat om meer dan geld alleen

Maak fundamentele keuzes per taakgebied

Geen duizend-dingen-doekje

Indexatie met bbp lost de disbalans niet op

Breng de bekostiging van medebewind op orde

Financiële ravijn

Vervolg

- Begrotingsadvies VNG voor begroting 2025;
  - *Begrotingsadvies in 2 delen.*
  - *Advies deel 1*

Advies in het kort:

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de vijf meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

3. Financiële situatie Groningen

- Uitgangspunten begroting 2024
- Ontwikkelingen na begroting 2024
- Handelingsperspectief

Uitgangspunten begroting 2024

- Invulling gegeven aan het begrotingsadvies 2024 VNG.
  - *Jaren 2024 en 2025 een sluitende begroting.*
  - *Vanaf 2026 een reële begroting.*
  - *Uitgangpunt: Halvering tekort door het Rijk.*
  - *Gevolg: Tekort van circa 22 mln. in 2026 en 2027.*
- Noodzakelijke opgaven → waar mogelijk incidenteel.
- Benutten externe middelen.
- Nog geen aanvullende middelen voor grote investeringen

	2025	2026	2027	2028
Saldo MJB conform begroting 2024	0	-22.000	-20.881	-29.349

Ontwikkelingen na begroting 2024

- Septembercirculaire en decembercirculaire → lager tekort.
- Structureel voordeel BUIG budget.
- Kosten jeugdzorg nemen toe.
- Komende maanden meer zicht krijgen op knelpunten en oplossingsmogelijkheden.
- Uitwerking projecten strategische investeringsagenda.

Actueel financieel beeld in de voorjaarsbrief.

Handelingsperspectief

- Toezegging kabinet: Voorjaarsnota besluit opschalingskorting → *Mogelijk effect gemeente Groningen: + €10,8 mln.*

- Afhankelijkheid nieuw kabinet → *Lobby doorzetten i.s.m. VNG*

- Besluit begrotingsadvies VNG → *Gevolgen in kaart brengen (keuzemogelijkheden en scenario's).*

Gemeente Groningen

1752573 Geen structurele ruimte voor nieuwe opgaven 0238

4. Strategische investeringsagenda

Waarom?

- Grote investeringsopgave: o.a. stadsontwikkeling, energietransitie en vervanging & verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.
- Veelheid en omvang van projecten i.c.m. de financiële onzekerheid en de uitvoeringskracht van de organisatie vragen om een langjarige en brede afweging.
- Slim en verantwoord investeren.

Hoe?

- Inzicht bieden in grote projecten die op ons afkomen en besluiten die de komend periode noodzakelijk zijn → Koppelen aan begroting.
- 10 jaar i.p.v. 4 jaar vooruitkijken.

Strategische investeringsagenda

In samenhang bezien geeft ook de mogelijkheid om:

- Te zoeken naar slimme opties voor prioritering en fasering (meer focus), besparingen, optimalisaties en/of combinaties van projecten;
- Onze inzet (en kans) op cofinanciering door medeoverheden (provincie, Rijk, Europa) verder te vergroten;
- Raad nauw betrekken en in positie brengen om kaders te stellen en beslissingen te nemen.

Kanttekeningen

- Strategische investeringsagenda is geen meerjarenbegroting.
- We doen niet alles tegelijk. Ook niet in de besluitvorming.
- Financiële effecten op middellange en lange termijn zijn indicatief en afhankelijk van bv. wetgeving en Rijksmiddelen.

Strategische investeringsagenda

Projecten

Unieke (grote) projecten	
1. Nieuw muziekcentrum	2. Gebiedsontwikkeling en sportcentrum Kardinge
3. Martiniplaza	4. Museum aan de A
5. Integraal huisvestingsplan onderwijshuis	
6. Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	7. Warmtenet
8. Zonnepark Meerstad Noord	9. Suikerzijde
10. Gebiedsontwikkeling Stationsgebied	11. Meerstad
12. Stadshavens	13. Oeververbinding Oosterhamrikzone
14. Westelijke ringweg	15. Ringweg Hoogkerk
16. Masterplan Sportvoorzieningen	
Overige investeringsprojecten	
17. Fietsparkeren binnenstad	18. Uitvoering Mobiliteitsvisie
19. Bovenwijkse infrastructuur	20. Gemeentelijk ontwikkelbedrijf
21. Broedplaatsen	
22. Meerjarenvervangingsplan openbare ruimte	23. Groninger Water- en rioleringsplan
24. Huisvesting Stadsbeheer	
25. Wijkvernieuwing	

De Held3 en accommodaties binnensport / bewegingsonderwijs (IABB) zijn niet meer afzonderlijk opgenomen. De held3 is onderdeel van bovenwijkse infrastructuur. Het IABB is opgenomen bij het integraal huisvestingsplan onderwijs en masterplan sportvoorzieningen.

Strategische investeringsagenda

Pilot

- Pilot: vier projecten in 2023 met een nieuwe blik onder de loep genomen vanwege hun omvang, noodzaak & urgentie en mogelijke samenhang.
- Projecten: Kardinge, Martiniplaza, De Nieuwe Poort en Mada.
- Alle mogelijkheden ter discussie: programma van eisen, locatie, fasering, financiële arrangementen.
- De pilot heeft veel opgeleverd. Samenhang en keuzes mogelijk die leiden tot lagere kosten.
- Noodzaak tot verdere uitwerking
- Uiterlijk bij de voorjaarsbrief 2024 verdere uitwerking, waarbij financiële consequenties inzichtelijk zijn gemaakt.
- Vertaalslag in de begroting 2025. Dan ook meer duidelijkheid over het moment van de te nemen investeringsbeslissingen.

Strategische investeringsagenda

Vervolg *Pilot De Nieuwe Poort*

Collegebrief: **13-9-2023**

Voor het Muziekcentrum hebben we nog een keer gekeken naar andere locaties, onder andere omdat het parkeren in het stationsgebied sterk kostenverhogend is. De Vrydemalaan valt af, omdat er te weinig ruimte is buiten het gebouw voor de grote aantallen bezoekers. Martiniplaza (in beeld voor de popzaal, de rest van het programma zou dan in het stationsgebied blijven) valt af omdat een gesplitste ontwikkeling (naast inhoudelijke bezwaren) leidt tot hogere kosten. Het voorterrein van de Suiker is opnieuw in beeld gekomen, omdat daar een station gaat komen en er inmiddels wordt gewerkt aan een nieuwe fietsverbinding. Daarnaast biedt het voorterrein voldoende ruimte voor het muziekcentrum en voor functies die daarbij in de buurt willen zitten, bijvoorbeeld onderwijs. Daarnaast kan dat schelen in bouw- en parkeerkosten.

Het stationsgebied blijft de voorkeurslocatie, maar we willen in fase 2 ook de locatie voorterrein Suiker onderzoeken en vergelijken. Wij zijn ons er daarbij van bewust dat uw raad eerder heeft besloten het stationsgebied aan te wijzen. In het stationsgebied kijken we daarbij ook naar mogelijkheden om in het stedenbouwkundig plan meer ruimte te maken, inclusief de financiële consequenties daarvan voor de investeringskosten en voor de grondexploitatie. Ook wordt onderzocht of het parkeren daar op andere manieren kan worden opgelost, zonder risico's van overlast/extra parkeerdruk voor de omgeving. Daarnaast kijken we in fase 2 ook nadrukkelijk naar het programma van eisen, omdat dat nu eenmaal in hoge mate bepalend is voor de kosten.

Strategische investeringsagenda

Vervolg *Pilot Kardinge*

Collegebrief: **13-9-2023**

Bij de campus Kardinge is in eerste instantie gekeken naar renovatie van het sportcentrum. De nadelen daarvan wegen niet op tegen eventuele besparingen. Een belangrijk nadeel van renovatie is dat dit de campusontwikkeling in de weg kan staan (gebouw blijft op dezelfde plaats), terwijl juist het integrale verhaal van de campusontwikkeling het project kansrijk maakt voor een substantiële bijdrage uit de PeGas-middelen. Voor het sportcentrum werken we een integrale businesscase uit met een second opinion.

Met de schaatsfaciliteiten faciliteren we ook een regionale voorziening, net als bijvoorbeeld het Groninger Museum. Het trekt veel bezoekers uit de regio, maar waarvan onze gemeente alle lasten draagt. Nieuwbouw van deze schaatsfaciliteiten brengt aanzienlijke kosten met zich. We kunnen ons voorstellen dat we ook een variant uitwerken zonder schaatsfaciliteiten en daarnaast in gesprek gaan met andere overheden, zoals de provincie, over een bijdrage voor regionale voorzieningen in onze gemeente (investering en exploitatie).

Overige aandachtspunten onder andere:

- Parkeren.
- Overlap met Martiniplaza (topsport).

Strategische investeringsagenda

Vervolg *Pilot Martiniplaza*

Collegebrief: **13-9-2023**

Bij Martiniplaza houden we het hele plaatje van de Toekomstvisie (2021) opnieuw tegen het licht. In aanvulling op de opdrachten die destijds zijn gegeven willen wij onderzoeken wat het zou betekenen als we de huidige beurshallen niet vervangen. Het niet bouwen van een nieuwe grote multifunctionele hal kan een besparing opleveren op investerings- en onderhoudskosten. Martiniplaza zou zich in de toekomst dan vooral moeten richten op theater en congressen en daarnaast op topsport. De consequenties van deze nieuwe optie voor de exploitatie en de marktpositie van Martiniplaza moeten in beeld worden gebracht. Ook verkennen we de mogelijke overlap tussen het Muziekcentrum en Martiniplaza (congressen, muziek) en kijken we naar de mogelijkheden van parkeren in het gebied. We verwerken de uitkomsten in een integrale businesscase en laten hierop een second opinion uitvoeren.

Diverse scenario' worden onderzocht:

- Martiniplaza blijft op huidige locatie, geen vervanging Expohal en Borgmanzaal.
- Als voorgaand scenario met combinatievariant Kardinge (sport).
- Scenario met alleen een muziektheater.
- Het huidige plan voor Martiniplaza actualiseren met optimalisaties.

Strategische investeringsagenda

Vervolg *Pilot Mada*

Collegebrief: **13-9-2023**

Het Museum aan de A kan als historisch museum met een nieuw concept een derde toeristische trekpleister worden in de binnenstad, naast het Groninger Museum en het Forum. Het is een kans voor de invulling van twee 14e eeuwse monumenten en kan een impuls zijn voor het A-kwartier. Maar er moet nog veel gebeuren. Het belangrijkste is dat er een integrale businesscase komt voor het gebouw en de exploitatie van het museum, inclusief een goede onderbouwing van de verwachte sprong in bezoekersaantallen. Daarbij laten we een second opinion uitvoeren op de integrale businesscase en onderzoeken we de consequenties voor de gemeentebegroting als de gemeente het vastgoed overneemt

Strategische investeringsagenda

Projecten die mogelijk effect hebben op de begroting 2025

Unieke (grote) projecten	
1. Nieuw muziekcentrum	2. Gebiedsontwikkeling en sportcentrum Kardinge
3. Martiniplaza	4. Museum aan de A
5. Integraal huisvestingsplan onderwijshuis	
6. Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	7. Warmtenet
8. Zonnepark Meerstad Noord	9. Suikerzijde
10. Gebiedsontwikkeling Stationsgebied	11. Meerstad
12. Stadshavens	13. Oeververbinding Oosterhamrikzone
14. Westelijke ringweg	15. Ringweg Hoogkerk
16. Masterplan Sportvoorzieningen	
Overige investeringsprojecten	
17. Fietsparkeren binnenstad	18. Uitvoering Mobiliteitsvisie
19. Bovenwijkse infrastructuur	20. Gemeentelijk ontwikkelbedrijf
21. Broedplaatsen	
22. Meerjarenvervangingsplan openbare ruimte	23. Groninger Water- en rioleringsplan
24. Huisvesting Stadsbeheer	
25. Wijkvernieuwing	

Komende maanden: Keuzes en zoeken naar slimme opties voor prioritering en fasering (meer focus), besparingen, optimalisaties en/of combinaties van projecten

Tot slot nogmaals het begrotingsproces

- Raad in een vroeg stadium betrekken.
- Veel onzekerheden door landelijke ontwikkelingen.
- Komende maanden bepalen hoe te handelen (o.a. op basis van adviezen VNG).
- Voorjaarsdebat = richtinggevend.
- Dus geen investeringsbesluiten over grote projecten bij de voorjaarsbrief.
- Financiële vertaling in begroting 2025. Meer duidelijkheid geven over het moment van de te nemen investeringsbeslissingen.

5. Vervolg en vragen?

